

فصل دوازدهم: آزادی خرمشهر

درسنامه‌ی درس ۲۳:

خرمشهر در دامان میهن

نکات مهم

ارتش: نیروی مسلح کشور است که از چهار نیروی زمینی، هوایی، دریایی و پدافند هوایی تشکیل شده است.

سپاه پاسداران انقلاب اسلامی: نهادی نظامی و بازوی مسلح برای پاسداری از نظام جمهوری اسلامی است ضمناً مشارکت در عملیات امدادی به هنگام بروز بلاها و حوادث و انجام خدمات امدادی، آموزشی، تولیدی و جهاد سازندگی از دیگر وظایف این نهاد نظامی است.

بسیج: نیروهای مردمی که با جذب، آموزش، سازماندهی و بکارگیری نیروهای داوطلب در طول جنگ، نقش مهمی را در یاری رساندن به نیروهای نظامی ایفا کردند.

رزمندگان اسلام

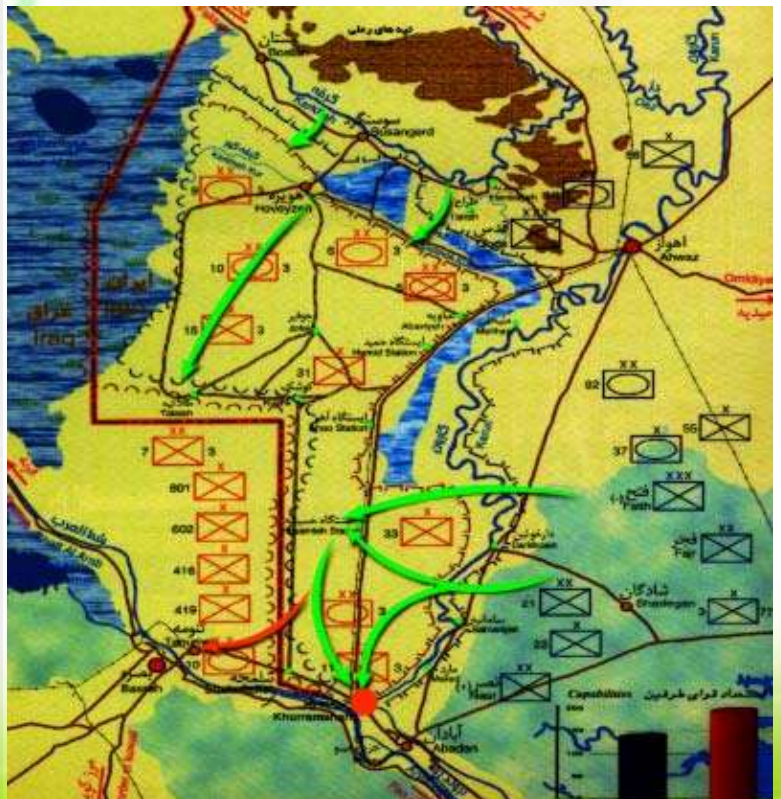
عملیات بیت المقدس:

بزرگترین عملیات نیروهای مسلح ایران در جنگ ایران و عراق محسوب می‌شود. نیروهای ایرانی با ۱۳۰ هزار سرباز در ساعت ۳۰ دقیقه بامداد ۱۰ اردیبهشت ۱۳۶۱ به فرماندهی مشترک سپاه و ارتش، با هدف آزادسازی خرمشهر این عملیات را آغاز کردند. این عملیات، در چهار مرحله صورت گرفت و سه هفته بطول انجامید.

در ابتدا نیروهای عراقی به منظور عملیات دفاعی از خرمشهر عقب‌نشینی کردند اما در اول خرداد ۱۳۶۱ ارتش عراق پاتک بزرگی را برای پس زدن نیروهای مسلح ایران آغاز نمود که با مقاومت سرسختانه‌ی نیروهای ایرانی مواجه شد. نیروهای ایرانی متشکل از نیروهای ارتش و سپاه و همچنین نیروهای مردمی بسیج بودند که همدل و متحد در کنار یکدیگر و برای آزادی خاک میهن خود دلیرانه می‌جنگیدند و سرانجام توانستند در چهارمین و آخرین بخش از عملیات بیت‌المقدس، در تاریخ ۳ خرداد ۱۳۶۱، به‌طور کامل بر شهر خرمشهر مسلط شوند و این شهر را که از روزهای نخست جنگ به اشغال ارتش عراق درآمده بود، بعد از گذشت یک سال و هفت ماه آزاد کنند. در هنگام عقب‌نشینی نیروهای

ارتش عراق، بیش از ۱۹۰۰۰۰ سرباز عراقی به اسارت نیروهای ایرانی درآمدند، همچنین مقادیر قابل توجهی مهمات و لوازم و تسلیحات جنگی که در خرمشهر باقی مانده بود نیز در کنترل نیروهای ایرانی قرار گرفت.

طی عملیات بیت‌المقدس قسمتهایی از مناطق اشغال شده توسط ارتش عراق، از جمله شهرهای خرمشهر، هویزه، پادگان حمید و جاده اهواز-خرمشهر توسط نیروهای مسلح ایران آزاد شدند. علاوه بر این شهرهای اهواز، حمیدیه و سوسنگرد از تیررس توپخانه ارتش عراق خارج گردیدند.

چالش بزرگ عملیات بیت المقدس این بود که عملیات، در چهار مرحله طراحی شده و نیازمند جا به جایی انبوه نیروهای پیاده بود. اجرای چنین عملیات گسترده‌ای مسلماً زمان می‌برد و در این مدت، نیروی هوایی عراق در مراحل مختلف عملیات، می‌توانست با بمباران مواضع ایران یا نیروهای در حال جا به جایی، رزمندگان ایرانی را قتل عام کند.

بنابراین، طراحان عملیات بیت المقدس، مأموریت ویژه‌ای را به نیروی هوایی سپردند. شماری از مأموریت‌ها مانند عکاسی جاسوسی، گردآوری اطلاعات و شناسایی، سرنگونی جنگنده‌های دشمن، پشتیبانی آتش هوایی سنگین از نیروهای زمینی، ترابری هوایی و سوخت‌رسانی و جابه‌جایی مجروحان، برعهده نیروی هوایی گذاشته شد. در عملیات بیت المقدس، نیروی هوایی مأموریت جلوگیری از بمباران نیروهای خودی از سوی ارتش رژیم بعثی را نیز برعهده گرفت.

به عنوان نمونه می‌توان به انهدام پلی که توسط نیروهای عراقی روی اروند رود ساخته شده بود و برای پشتیبانی ارتش عراق در خرمشهر استفاده می‌شد اشاره کرد. در اواخر اردیبهشت سال ۶۱ و قبل از آخرین بخش عملیات، این پل توسط سرهنگ دوم خلبان محمود اسکندری (ایستاده از راست نفر سوم) و ستوان یکم خلبان اکبر زمانی (نشسته از راست نفر دوم) با یک حمله‌ی بسیار دقیق منهدم شد و در نتیجه آن، ده‌ها هزار نفر از عراقی‌ها به اسارت رزمندگان ایرانی در آمدند و مقدمات آزاد سازی خرمشهر فراهم شد.

تعدادی از عملیات (زمندگان علیه نیروهای عراقی):

- * عملیات ثامن الائمه
- * عملیات فتح المبین
- * عملیات کربلا ۱ تا ۵
- * عملیات خیبر
- * عملیات والفجر
- * عملیات رمضان

آزادسازی خرمشهر در پی عملیات بیت المقدس و آزادسازی شهر مهران در پی عملیات والفجر ۳ انجام شد.

پایان جنگ:

جنگ تحمیلی ۸ سال به طول انجامید و در این سال‌های سخت و پرتهاپ، مردم ایران با ایثارگری‌های بی‌نظیر خود همواره چه در جبهه و چه در پشت جبهه با دشمن متجاوز خود جنگیدند. رزمندگان اسلام با پشتیبانی نیروهای مردمی و در طی چندین عملیات، تمام سرزمین‌هایی که توسط دشمن اشغال شده بود را آزاد کردند و آن‌ها را به پشت مرزها راندند و اجازه ندادند یک وجب از خاک میهن عزیزمان در دست دشمن باقی بماند.

نهایتاً در تاریخ ۲۷ تیر سال ۱۳۶۷ قطعنامه‌ی صلحی به نام قطعنامه‌ی ۵۹۸ که یکسال قبل (سال ۱۳۶۶) از طرف شورای امنیت سازمان ملل متحد به دو کشور ایران و عراق پیشنهاد شده بود، توسط ایران پذیرفته شد و بدین ترتیب جنگ در تاریخ ۲۹ مرداد سال ۱۳۶۷ به پایان رسید.

روزگارت به کام عزیزم